

Рецензія

**доцента кафедри кінезіології та фізкультурно-спортивної реабілітації
Національного університету фізичного виховання і спорту України,
кандидата наук з фізичного виховання і спорту, доцента Хмельницької
Ірини Валеріївни на дисертаційну роботу Яроша Георгія
Володимировича за темою «Корекція порушень постави у юних
боксерів», подану на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 01
Освіта / Педагогіка за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт**

Актуальність обраної теми. Бокс – це не той вид спорту, який формує гарну поставу. У борців і боксерів нормальна постава зустрічається вкрай рідко, - це обумовлено стійками, в яких працюють спортсмени, на кожному тренуванні. Внаслідок чого легка сутулість настільки щільно укорінюється в тілі, що позбутися її, не покинувши тренування, майже неможливо. У аматорському варіанті можна додати вправи, що компенсують цей перекид, але це додатковий час і сили. У професійному спорті, зазвичай ніколи думати про фігуру та пропорції. Питання формування постави – це питання юного віку. Якщо опорно-руховий апарат сформувався, а зони росту закрилися, то виправляти скелет – це завдання з розряду неможливих. У зв'язку з цим розробка технології корекції порушень постави юних боксерів має виступати на сьогодні предметом посиленої уваги представників сучасної науки про здоров'я.

Зв'язок з науковими планами, темами. Дисертаційну роботу виконано на кафедрі кінезіології та фізкультурно-спортивної реабілітації Національного університету фізичного виховання і спорту України відповідно до Плану науково-дослідної роботи на 2016–2020 рр. за темою 3.13. «Теоретико-методичні основи здоров'яформуючих технологій у процесі фізичного виховання різних груп населення», (номер державної реєстрації 0116U001615) та Плану науково-дослідної роботи Національного університету фізичного виховання і спорту України на 2021–2025 роки за темою 3.2. «Теоретико-методичні основи біомеханічних технологій у фізичному вихованні, спорті, реабілітації з урахуванням індивідуальних особливостей моторики людини» (номер державної реєстрації 0121U107944). Роль автора, як співвиконавця, полягала в науковому обґрунтуванні та розробленні технології корекції порушень постави у боксерів на етапі початкової підготовки.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Наукові положення дисертаційної роботи, висновки, практичні рекомендації сформульовані достатньою мірою, обґрунтовані експериментальними даними і відповідають меті та завданням дослідження. Вірогідність результатів забезпечена адекватністю методів дослідження, достатньою кількістю досліджуваних, коректною статистичною обробкою

експериментальних даних, а також позитивним ефектом впровадження результатів роботи в практику.

Теоретична і практична значущість результатів дослідження. Автором вперше: науково обґрунтовано технологію корекції порушень постави у боксерів на етапі початкової підготовки, що передбачає функціональну взаємодію таких структурних елементів, як мета, завдання, принципи (проектування й інтеграції педагогічних технологій у тренувальний процес, дидактичні та спеціальні), функції управління технологією, одноциклову структуру яка планувалася як суцільно підготовчий період та включала 9 мезоциклів, етапи (підготовчий, основний, контрольний-оцінний), модулі (теорія, корекційно-профілактичний), блоки (корекційний, динамічної постави, вертикальної стійкості, профілактичний, рухливих ігор, стретчингу), методи та засоби її практичної реалізації (з урахуванням організації навчально-тренувального процесу при обмежувальних протиепідемічних заходів з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2), які передбачали дистанційний формат), контроль, критерії ефективності, єдність яких забезпечує цілісність і завершеність технології; визначено особливості просторової організації тіла боксерів на етапі початкової підготовки; встановлено рівень стану біогеометричного профілю постави юних боксерів і виявлено «зони ризику» виникнення фіксованих порушень опорно-рухового апарату, до яких потрапляють спортсмени із типами постави «сутула спина» та «сколіотична постава».

Практична значущість результатів дослідження полягає в упровадженні авторської технології у тренувальний процес ДЮСШ № 10 (м. Київ); тренувальний процес СК «ГОНГ» Деснянського районного у місті Києві Центру фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх»; навчальний процес підготовки магістрів Національного університету фізичного виховання і спорту України, зокрема в початковий курс дисципліни «Сучасні тренди у фізкультурно-спортивній реабілітації».

Основні результати проведеного дослідження представлені на міжнародних наукових та науково-практичних конференціях.

Дисертація складається зі вступу, п'яти розділів, висновків, практичних рекомендацій, списку використаних джерел, додатків.

У вступі обґрунтовано актуальність обраної теми, вказано на зв'язок роботи з науковими планами, темами; визначено мету, завдання, об'єкт, предмет, методи дослідження; розкрито наукову новизну та практичну значущість одержаних результатів, означено особистий внесок здобувача в опублікованих у співавторстві наукових працях; подано інформацію про апробацію і впровадження результатів дослідження, наведено дані про кількість публікацій автора за темою дисертації.

У першому розділі «СУЧАСНИЙ СТАН РОЗРОБЛЕННЯ ПРОБЛЕМИ КОРЕКЦІЇ ПОРУШЕНЬ ПОСТАВИ У СПОРТСМЕНІВ» подано аналіз наукової літератури з теми дисертації.

Представлено особливості початкового етапу підготовки боксерів,

актуальні проблеми порушень просторової організації тіла юних спортсменів, сучасні підходи до профілактики і корекції порушень постави спортсменів.

У другому розділі «МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ» описана і обґрунтована система взаємодоповнюючих методів дослідження адекватно об'єкту, предмету, меті і завданням дослідження. Необхідно відзначити коректне використання дисертантом методів параметричної та непараметричної статистики в обробці результатів дослідження.

У третьому розділі «МОРФОФУНКЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ЮНИХ БОКСЕРІВ» представлені результати констатувального етапу експерименту.

За результатами аналізу даних медичних карток юних боксерів виявлені порушення просторової організації тіла: у спортсменів 10–11 років 13,33 % – сутула спина, 40 % – сколіотична постава; у спортсменів 11–12 років 13,33 % – сутула спина; 53,33 % – сколіотична постава.

У результаті дослідження визначено особливості фізичного розвитку (соматоскопічні та соматометричні показники) а також фізичної підготовленості (швидкісні здібності, рівень прояву «вибухової сили», силова витривалість м'язів верхніх кінцівок) юних боксерів.

Розподіл юних боксерів за рівнем стану їх біогеометричного профілю здійснено з урахуванням 11 показників постави (у сагітальній площині – 6 показників, у фронтальній – 5 показників).

Виявлено неналежний рівень стану біогеометричного профілю постави юних боксерів, що вказує на необхідність планомірного та цілеспрямованого управління підготовкою боксерів на етапі початкової підготовки із застосуванням корекційно-профілактичних заходів.

У четвертому розділі «НАУКОВЕ ОБґРУНТУВАННЯ СТРУКТУРИ ТА ЗМІСТУ ТЕХНОЛОГІЇ КОРЕКЦІЇ ПОРУШЕНЬ ПОСТАВИ У БОКСЕРІВ НА ЕТАПІ ПОЧАТКОВОЇ ПІДГОТОВКИ» обґрунтовано розробку технології корекції порушень постави юних боксерів у процесі навчально-тренувальних занять, яка включає спрямованість послідовності розподілу засобів корекційно-профілактичних заходів на забезпечення передумов реалізації підходу до гармонійного фізичного вдосконалення вищезазначеної категорії спортсменів.

Підтвердженням ефективності запропонованої в дослідженні технології корекції порушень просторової організації тіла юних боксерів у процесі навчально-тренувальних занять стали простежені в ході експерименту статистично достовірні зміни рівня вияву фізичної підготовленості юних боксерів ЕГ порівняно зі спортсменами-боксерами КГ ($p < 0,05$). Ідеться, зокрема, про покращення рівня вияву силової витривалості м'язів тулуба – силової витривалості м'язів верхніх кінцівок, а також позитивні зміни швидкісних здібностей і «вибухової сили».

У п'ятому розділі «АНАЛІЗ ТА УЗАГАЛЬНЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ» охарактеризовано вирішення завдань дослідження, що дало можливість отримати три групи даних: такі, що підтверджують наявні

розробки, такі, що їх доповнюють, й абсолютно нові результати з проблеми дослідження.

Висновки повністю відповідають завданням дослідження та змісту основного тексту роботи, є логічними та структурованими.

Зауваження та дискусійні положення щодо змісту дисертації. Констатуючи високий науковий рівень виконаного дослідження, його безперечну теоретичну і практичну значущість, слід зауважити, що автору не вдалося уникнути певних недоліків у роботі, які переважно носять дискусійний характер:

1. У підрозділі **3.2 Визначення рівня стану біогеометричного профілю постави юних боксерів** не зрозуміло, як саме на підставі результатів аналізу показників профілю постави обстежуваних спортсменів 10–11 років залежно від типу її порушень, автор визначив так звані «зони ризику» для спортсменів.

2. У 3-му висновку наведено загальну оцінку рівня стану біогеометричного профілю постави боксерів 11–12 років у сагітальній і фронтальній площинах, проте не вказано, якою є максимальна оцінка у балах за обраною автором системою оцінювання.

Проте, представлені зауваження не знижують загального враження від науково-теоретичного рівня проведеного дослідження, його актуальності та практичної значущості.

У процесі рецензування роботи виникла низка питань до здобувача:

1. Автор не вказав, чи дослідження проведено з дотриманням етичних стандартів відповідального комітету з прав експериментів у дусі Хельсінської декларації 2008 р.

2. До експерименту було залучено 60 боксерів віку 10–12 років. Чи є ця вибірка репрезентативною, щоб поширити отримані автором висновки на всю генеральну сукупність юних боксерів України зазначеної вікової категорії.

3. У завданнях **Корекційно-профілактичного модуля** авторської технології здобувач говорить про формування динамічної постави. Хотілося б почути від здобувача, про які саме особливості постави йде мова.

Повнота викладу наукових положень, висновків та рекомендацій здобувача в опублікованих працях. Основні наукові положення дисертації опубліковані в наукових журналах та представлено в тезах на науково-практичних конференціях різного рівня. За темою дисертації опубліковано 10 наукових праць: 7 статей у наукових виданнях з переліку наукових фахових видань України, 3 публікації апробаційного характеру.

В цілому суттєвих зауважень до змісту та оформлення дисертаційної роботи немає.

Загальний висновок. Дисертаційна робота Яроша Георгія Володимировича за темою «Корекція порушень постави у юних боксерів» є кваліфікаційною науковою працею, яка виконана здобувачем особисто, відповідає спеціальності 017 Фізична культура і спорт, вимогам до

оформлення дисертацій, затвердженим Наказом Міністерства освіти та науки України від 12.01.2017 № 40 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти та науки України № 759 від 31.05.2019), «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44) і рекомендується до захисту, а її автор Ярош Г. В. заслуговує на присудження йому ступеня доктора філософії в галузі знань 01 Освіта / Педагогіка за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт.

Рецензент:

доцент кафедри кінезіології та фізкультурно-спортивної реабілітації Національного університету фізичного виховання і спорту України, кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент

І. В. Хмельницька

Підпис Хмельницької І. В. засвідчую

Вчений секретар
Національного університету
фізичного виховання і спорту України

Г. С. Машеренкова